

pa vidi, da bodo lakomni sosede v kratkim celi up njega truda vničili, ga zboljšanje zemlje malo mika, zlasti na Krasu, ker trebljenje kamnja dá veliko opraviti, in v pusti zemlji vsaktera rast le počasi napreduje.

Po speljani razdelitvi kaže vsakterimu lastniku, da iz svojiga dela narpoprej kamnje pobere, s pobranim kamnjem ograjo s suhim zidom napravi, po množici svojih ovac vsako leto en kos ograde prekopa, potler ovce nekoliko noči v prekopani ograji spati pustí, da mervico prenoji, in v tako vdolan svet jesen želod, jesenovo, berstovo, rešelikovo, akacijevo seme ali tudi seme še drugih lesnih plemen zaseje.

Veselje bo viditi, kako čversto bode seme na tako pognojenim prostoru kalilo, in drevjiče rastlo. Tretje, četrto leto se bode v tako nasnovanim sadišu znalo veliko pregosto stojećih drevesic vùn vzeti in drugod posaditi.

Se dobro vé, da sadiše mora biti zagrajeno, in tako dolgo v miru ostati, dokler verhi drevjiča gobcu živine ne odrastejo. Kako naprej ravnati, bo delo samo kazalo. J. O.

Vodila k sreči in blagostanju, za mestjane in kmetovavce.

(Konec.)

16. Red ni samo duša vsiga gospodarstva, temoč je polovina življenja. Opravi torej vse berž ob pravim času, in kar zamoreš danes storiti, ne odlašaj na jutro. Hrani tudi skerbljivo svoje gospodarsko in poljsko orodje, tergovske bukve, pisma itd., ter vsakimu odloči svoje mesto.

17. Porok je večkrat plačevavec. Ko te poroka hočejo, je to znamenje, da tisti, za kteriga imaš dober statí, ali nima zaúpa, ali ne denarja. Dobro prevdari tedaj, preden greš za poroka; bolji je prva zamera, ko druga.

18. Ne obupaj koj, ko te hudi časi in nesreča zadenejo! Po dežji sije sonce, in po žalosti prihaja veselje, in tako tudi nasproti. Živi pobožno in pametno, da boš za vse pripravljen; naj te tudi nobeno napotje ne oplaší, na sebe in na Boga zaúpati. Bog oblači, Bog prevedrí.

19. Otroci včasih hitro zapravijo, kar stariši trudovito pripravijo. Mnogokrat se zgodi, da premoženje, kteriga so stariši težavno in počasi nabrali, u rokah zapravljljivih otrok ob kratkim na vse štiri vetrove razleti. Kdor tedaj noče, da bi teško zadobljeno imetje in trudovito pridlane denarje enkrat njegovi otroci lahkomiselnó potratili in zapravili, naj jim prigodno nekaj denarja u roke da, ž njim po svoji volji ravnati, pa naj pazljivo gleda na-nje, kaj da počenjajo, in da denarje dobro obernejo. Otroci naj ne skoparijo, pa zarano naj se vadijo, pametno hranovati, ter skerbljivo ravnati z denarjem, ki po niti pride, po vervi pa zgíne. J. Š.

Polovanje

po nekterih jugo-slavenskih krajih.

Spisal M. Verne.

14. pismo.

Dragi prijatel!

Tri četerti ure od mesta na jugo-izhodni strani ima Zagrebški škof veliko lepo posestvo, krasen gaj, ki se mu Maksimir pravi. Ogledal sim ga z gimna-

zialnim učiteljem in slavnoznanim rodoljubam g. Macunam, in s cesarskim vradnikom g. Šnidersičem, s kterima sim bil že iz Tersta znan. To celo posestvo je res krasno in vredno, de vsak popotnik ga ogleda. Hvale vredno je pa tudi to, de je mestnjanam za sprehajališče odperto. Horvatam sim očitno vstregel, ko sim jim na vprašanje: jeli mi Maksimir dopade? odkritoserčno odgovoril: Biškup Zagrebački ima više krasnoga, kao su imeli negda svi dvanest apostoli skupa.

Tretji dan sim poglavno horvaško mesto spet zapustil, in se nazaj proti domovini v Samabor podal.

Samabor je velik lep terg v severno-zahodnjim kotu te lepe ravnine. Terg šteje do 450 hiš in mende okoli 3000 duš. Stara farna cerkev stoji na nekim griču poleg terga proti jugu, in precej pod gričem je veliko lepo teržišče. Veći del terga pa se vleče dalječ po ozkim žlebu med visocimi hribi. Nad tem žlebom, po kterim majhen potok teče, so viditi na visocim griču, na desni strani potoka, krasni ostanjki starodavniga grada, ki je bil nekdaž — če se ne motim — českiga kralja Otókarja. — Samaborci imajo blizo farne cerkve tudi frančiškanski samostan. Tudi so nekje v tem kraji fužine in rudarija, kjer se baker ali kotlovina koplje.

Popoldne sim jo naprej potegnil, in kmalo sim bil spet na Krajskim, namreč pri krasnim gradu v Mokricah. V tem kaj prijetnim kraji, kjer se tri jugo-slavenske dežele mejé, namreč Štajarska, Krajska in Horvaška, sim z ganjenim sercam premišljeval, kako potrebna je prava in priserčna sloga vsim austrijskim deželanam. Vsaka dežela naj le zvesto ohrani sveto doto, ki jo ji je Bog dal, to je, svoj jezik, svoje starodavne šege in svojo narodovnost, in živa bratovska vzajemnost naj kraljuje med narodi, ki so po rodu sinovi ene matere; — ali vsi vkup naj tudi s pravo ponosnostjo vedno spoznajo, de smo udje ene velike družine, de smo deržavljeni mogočniga austrijskiga cesarstva.

Blizo krasniga Mokriškiga grada je vas, ki se ji Jesenice pravi, za kupčjo silno pripraven kraj zavolj lege pri ladjonosni Savi, in zavolj stika imenovane trojne meje. — Iz Jesenic pelje cesta med lepo obrašenim hribam in med derečo Savo skozi Čatež čez Kerko, ki se tu pri Brežcah, zalim Štajarskim mesticu, v Savo izliva. Brežce (Rann), ki se lepo že od dalječ vidijo, so na neki višavi pri Savi, Krajski vasi z imenam Čatež ravno nasproti. V ti prijetni vasi pa se nisim vstavil, temuč naravnost v Kerško vas šel, ki se ji po nemško „Munkendorf“ pravi. — Kerška vas je še v veliki lepi ravnini, ki se Kerško polje imenuje. Čez Kerko, ki veliko raznih rib in imenitnih rakov redí, pelje tu lep most. Od tod sim jo po lepim polji v Leskovec potegnil, kamor sim o mraku prišel. — Poti me je bil spomin popolnoma zapustil, kar se mi ni prej še nikdar tako zgodilo. Ko se namreč po široki lepi ravnini memo neke vasi poleg Save peljem, mi pokaže Zagrebški voznik prekopane tla rekoč: „Vidite gospodine, ovdi so bile kuće“. „Kada so bile?“ ga vprašam. — „A Bog zna, kada“, mi odgovorí. In nikakor mi niso nekdanji Rimljani na misel prišli. Ko zvečer v Leskovec pridem, povém ta pogovor z voznikom častitimu gospodu tehantu Svetlinu, s kterim sim že od mladih let znan, in ga vprašam, kaj je tam bilo. Lejga, lejga! mi odgovorí, kaj ne véš nič od Novioduna? Čakaj, jutro ti bom dal starih rimskih denarjev, ki so bili tam najdeni. — In res mi da drugi dan nekoliko tacihi znamenitih denarjev, namreč:

1. eniga neke plemenite rimske rodovine (Famil. Mamilia), ki ima na eni strani Merkurjevo glavo z operutenim klobukam;

2. dva z napisam: M. Aurelius Antoninus Aug. leta 178 ali 179 po Kristusu;
3. eniga z napisam: M. Commodus Antoninus Aug. Imp. III. cos. III. leta 181;
4. dva, katerih je eden srebern, z napisam: Gordianus III. Pius, od leta 238—244;
5. eniga cesarja Valeriana od leta 254—259, ki je prav slabiga srebra;
6. eniga z napisam: Claudius II. Gothicus od leta 268—270;
7. pet Aurelianovih od leta 270—275;
8. eniga cesarja Proba od leta 276—282, ki ima na zadnji strani napis: Providentia Aug.;
9. dva cesarja Maksimiana Herkuleja od leta 285—305;
10. eniga Dioklecianoviga, ki ima zad napis: D. N. Diocletiano Felicissimo Sen. Aug. — Skovan je bil, ko se je bil Dioklecian vladi že odpovedal, mende med letam 305—313.
11. eniga Maksencieviga, ki je bil leta 308 nasprotnik cesarja Konstantina Velikiga. Na zadnji strani ima napis: Conserv. Urb. Suæ, in tempelj s šestimi stebri, med katerimi sedi ženska podoba, ki Rim poméni;
12. eniga z napisam: Val. Maximinus Daza, ki je bil sovladar cesarja z iménam Galerius Valerius Maximianus Armentarius od leta 305—313. Skovan je bil v Sisku (Monet. sig. Sisc);
13. eniga Licinia starejiga (Licinius Senior) od leta 307—324, tudi v Sisku skovan;
14. Osem cesarja Konstantina Velikiga od leta 307—337, večidel tudi v Sisku skovanih. Med temi je eden posebno znamenit z napisam: Vot. XX. (Vota vicennalia), ki na 20. leto Konstantinove vlade spomni, ki se je ob času Nikejskiga zbora v letu 325 slovesno obhajalo;
15. eniga ravno tega cesarja, ki je bil, kakor nekteri terdijo, v spomin prestave cesarskiga sedeža iz Rima v Carigrad v letu 330 skovan;
16. eniga v Sisku skovaniga, careviča Fl. Julia Krispa, Konstantinoviga sina in sovladarja, desetiga in zadnjiga leta njegove sovlade, tedaj leta 326. Tega reveža je cesar Konstantin v naših krajih, namreč v Poli v Istrii — nar berže po krivici — umoriti dal;
17. dva Konstantina mlajiga, ko je še carevič bil, tedaj od leta 317—337, eden v Sisku, drugi pa v Kartagini (Signata Moneta Carthagine) skovan;
18. štiri cesarja Konstancia, eden skovan med letam 325 in 337, drugi trije pa med letam 337 in 361, dva v Sisku, eden pa v Trevirih (Signata Moneta Treviris);
19. dva cesarja Valentiniana I. od leta 364—375, oba v Sisku skovana;
20. dva z napisam: D. N. Valens &c. od leta 364—378;
21. eniga, v Sisku skovaniga, cesarja Graciana od leta 367—383.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Primorja v Kastvi 31. maja. Želja, ktero so Novice v 42. listu razglasile, da bi natanjčin pretres Babudroviga zdravila zoper stekljino resnico ali pa sleparijo odkril, tli tudi v našem sercu; teško čakamo, da bi se umni možje, zdravniki, ranocelniki in lekarji probudili *).

Véra in zaupanje v leto zdravilo med našimi Primorci sta tako čudna, da dvojiti nad njim je greh, in dvojbo izgovoriti, prederznost. Očitno se pripoveduje, da v vsi naši Liburnii ni še nobeden po Babudrovim zdravilu stekel. Ni tega še 8 let, kar je pred našim mestam besni pès, pred kakor je iz neke štacune puška v njega počila, eniga berača in deklico Franciško Pavliničovo ugriznil. Beraču je naš verli domorodec dr. Vlah ugriz nanagloma izrezal, rano s smodnikom požgal, in ga tako srečno rešil. Dekle pa je steklo, in štirideseti dan za grozovitno smertjo umerlo; vsi drugi pa, pravijo, so se po Babudrovim zdravilu smerti oteli.

V priložnosti, ker je moj stričevič Matevž M. ugriznjen bil, sim jez vso svojo moč napél, da bi v tem zdravilu kaj znaniga dobil; alj nisim nič družiga kakor menda stolčene španjske muhe z dvojnimi nepoznanimi

praham zamešane zapazil. Tudi zdravnik slavniga uspomina rajni dr. Lipič ga je enkrat pregledoval, in v Padovo, da bi ga kemijsko preiskal, sabo uzel; alj kaj si je od tega zdravila ta imenitni mož mislil, ne vém. Zvedilo se dalje ni nič.

Jez sim v zdravilstvu ptujic; ne smém in tudi ne morem serpa v ptujo pšenico gnjesti: naj se tedaj modri in bistrourni zdravniki za korist človeštva na staro skušnjo naslonijo, nove poprimejo, in na natanjčni pretres uzdignejo. Menda je že čas, da se stara sleparija odkrije in kaznuje, ali pa resnica spozná in nadari *).

Andrej Marotti.

Iz Brašlovč 31. vel. tr. (Nove dela slovenskih umetnikov). Veselje je viditi, kako se umetnija tudi med nami povzdiguje, in de dela vsake umetnijske verste na svetlo izhajajo, ki so v resnici hvale vredne. Toliko veči veselje je pa tistimu, ki so mu take dela v vlast prišle. Med take srečne se šteje tudi Brašlovška fara.

Že v listu 51. tečaja 1848 je bilo po „Novicah“ oznanjeno, kako verla stranska altarja sta nam gg. Langus in Tomic v cerkev spravila. Ta dva altarja lepoto velkiga, ki ga je leta 1772 Celjski podobar Galo umetno izdelal, in Banko iz Krajnja pozlatil, mnogo povikšata. Od 9. tega mesca stoji pa tudi ena stranskih kapél ozaljšana, kakor si ne moremo lepši želeli. Umeten podobar Tomic iz Št. Vida nad Ljubljano nam je postavil vès nov altar „7 žalost D. M.“ s primernimi oboki in stebroma in prečudno lepimi podobami. Žalostne Matere podoba z mervim Sinam v naročji bi se mende ne dala bolj po resnici izraziti. Poleg klečéca Magdalena še celo lepoto mnogo povzdigne. Tako po resnici ste izdelane dvé podobi ob stranéh sv. Frančiška Saverijana in sv. Terezje. Kar tronu altarjevemu posebno primerno stoji in mu vse lastno lice da, je 6 obrazkov, njih 5 okolj štatve do naročja, eden pod njo.

Ta čisto nova Tomcova misel je dosihmal od mnogih pretresovavcov — ki vsi od kraja celo delo, kakor mu gré, hvalijo — še vso posebno hvalo dobila.

Tomic, pobožnosti bolj postreči, ni gledal na svoj dobiček, in je naprosil izverstniga izobraznika g. Pavla Künla izobraziti mu po dani meri 6 dogodb iz Mariiniga življenja, ki s štatvo tistih 7 žalost kažejo, ki jih keršanska pobožnost že od nekaj posebno časti. G. Künl je to delo slavno doveršil in se skozi in skozi praviga umetnika skazal.

Tako imaš, dragi bravec, altar pred sabo, ki bi v vsaki mestni cerkvi bil na svojim mestu. Tudi kinč z barvami je vès pristojin.

Je pa navada tū okolj, de bolj imenitni altarji razun trona še veliko sv. podobo v svoji sredi imajo. Pobožnim farmanam, ki so s toliko gorečnostjo skerbili, de bi se altar 7 žalost D. M. kolikor mogoče, vredno napravil, se želja ni mogla odreči, de bi tudi ta nov altar tako storjen bil; sosebno, ker je poprejšnji bil po tem načinu narejen.

In tū nam je prvi malar na Slovenskim, gospod Langus v Ljubljani, podobo izrazil, ktere smo serčno veseli. V Mariinim obrazu se vidi tista velika britkost, zravno pa popolna vdanost v Božjo voljo, kakor si jo nad kraljico marternikov mislimo. Mertvo telo Izveličarja, nja lega, britkost svetiga Janeza in Magdalene; vse je pred tebo, kakor si dogodbo v resnici misliš. Vse te osebe storijo med sebo gomilo, ki sama na sebi in v razmeri z okolico ničesar drugače želeli ne pusti, kakor je. — Altar je prečudno lep, naj se v sredi vidi podoba ali štatva.

*) Želja se je deloma že spolnila v 43. in 44. listu. Vred.

*) Ravno to je tudi namen »Novic« bil, ko so vzele to reč v svoj list. Vred.